

مقایسه روش تحلیل بازار بورس اوراق بهادار و بازار فارکس

محمد فرهنگ دوست^۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۲/۲۶ تاریخ چاپ: ۱۴۰۱/۰۱/۲۶

چکیده

امروزه در تمامی دنیا، بازارهای مالی عضو جدایی ناپذیر زندگی انسان‌ها هستند و سالیان درازی است که در کشورهای پیشرفته، انواع بازارهای مالی وجود دارد؛ که هر کدام از آن‌ها ویژگی‌های خاص خود را دارند؛ که بعضی از این بازارها بین المللی هستند و بعضی هم داخلی هستند؛ مثلاً بازار فارکس یک بازار بورس بین المللی است که بزرگترین بازار بورس جهان است و در آن پول کشورها ارزش گذاری می‌شود و یا بازار بورس اوراق بهادار ایران که یک بورس داخلی ایران است و در آن سهام شرکت‌ها معامله می‌شود. از آنجای که بورس‌ها هم از نظر ویژگی‌های عمومی و ابزارهای مورد استفاده و هم از نظر ویژگی‌های روش تحلیلی با هم متفاوتند. ما در این مقاله قصد داریم بازار فارکس و بازار بورس اوراق بهادار ایران را از نظر روش تحلیل با هم مقایسه کنیم. داده‌های استفاده شده برای بازار بورس ایران در بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷ و برای بازار فارکس از داده‌های در بازه زمانی ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۱ استفاده شده است. از یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که تفاوت خیلی زیادی بین روش تحلیل این دو بازار است. به طوری که روش تحلیل بازار بورس ایران بیشتر به مسائل داخلی کشور ایران و یک صنعت و یا یک شرکت خاص بر می‌گردد و نوع سرمایه‌گذاری در آن بلند مدت است. ولی تحلیل بازار فارکس به مسائل کلی جهان و شاخص‌های کلان اقتصادی جهان و بیشتر به روانشناسی و مدیریت سرمایه بر می‌گردد و نوع سرمایه‌گذاری در آن کوتاه مدت است و در کل فلسفه بازار بورس اوراق بهادار تهران سرمایه‌گذاری است ولی فلسفه بازار فارکس نوسانگیری است.

واژگان کلیدی

تکنیکال، فاندمنتال، روش تحلیل، فارکس، بورس اوراق بهادار.

۱. دانشجوی دکتری اقتصاد، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.

۱- مقدمه

امروزه در سراسر دنیا بازارهای مالی فوق العاده مدرنی ایجاد شده است که پتانسیل درآمدزایی خارق العاده ای دارند. به عنوان مثال روزانه حجم مالی بازار بورس آمریکا تقریباً صد میلیون دلار است که عدد سرسام آوری هست و به راحتی می تواند اقتصاد چند کشور را زیر و رو کند؛ اما بازارهای مالی انواع مختلفی دارند که همه آن ها فوق العاده هستند و زندگی میلیون ها انسان را در طول تاریخ زیر و رو کردند. به طور کلی امروز دو نوع بازار مالی وجود دارد:

۱- داخلی (مثل بازار بورس ایران)

۲- بین المللی (مثل فارکس. رمز ارزها)

منظور از بازار داخلی این است که فقط سهام شرکت های داخلی یک کشور در آن مبادله می شود و منظور از بین المللی بودن این است که سهام شرکت های مورد معامله در آن بازار ممکن است متعلق به کشورهای مختلفی باشد. و محدودیت جغرافیای در آن وجود ندارد.

یکی از اصول اولیه سرمایه گذاری در بازار بورس و سایر بازارهای موازی، تحلیل بازار و روش تحلیل و افزایش آگاهی است.

انواع روش تحلیل

۱- تحلیل بنیادی

تحلیل بنیادی یکی از روش های اصلی تحلیل در بازار سرمایه است. تحلیل بنیادی بر این اصل استوار است که هر دارایی، ارزش ذاتی مشخص دارد؛ بنابراین با مقایسه ارزش ذاتی هر دارایی با قیمت فعلی آن در بازار، می توان در خصوص خرید یا فروش آن تصمیم گرفت. بر این اساس، چنانچه قیمت فعلی یک دارایی کمتر از ارزش ذاتی آن باشد، خرید آن منطقی به نظر می رسد. به طور عکس، چنانچه قیمت فعلی یک دارایی بیشتر از ارزش ذاتی آن باشد، فروش آن منطقی به نظر می رسد.

ارزش ذاتی یک دارایی با استفاده از داده های بنیادی اقتصاد، سنجیده می شود. به طور مثال ارزش ذاتی شرکت از داده های مانند میزان تولید و فروش، سود و زیان استفاده می شود. تحلیلگر بنیادی با بررسی صورت های مالی اساسی هر شرکت داده های مورد نیاز برای محاسبه ارزش ذاتی دارایی را به دست می آورد.

۲- تحلیل تکنیکال

تحلیل تکنیکال نیز یکی دیگر از روش های تحلیل در بازار سرمایه است. در این روش، تحلیلگر می کوشد با بررسی نمودارها و توجه به رفتار قیمتی گذشته یک دارایی، وضعیت آینده آن را پیش بینی کند. تحلیل تکنیکال بر سه اصل زیر استوار است:

۱- همه چیز در قیمت لحاظ شده است.

۲- قیمت ها بر اساس روندها حرکت می کنند.

۳- تاریخ تکرار می‌شود.

فعالیت اصلی یک تحلیلگر تکنیکال، تجزیه و تحلیل نمودارهای یک سهم با استفاده از دانش و ابزارهای تحلیل تکنیکال و شناسایی الگوها و روندهای قیمتی و در نهایت، پیش‌بینی آینده قیمتی آن است. از همین رو به تحلیل تکنیکال، تحلیل نموداری نیز گفته می‌شود.

محدودیت اصلی تحلیل تکنیکال نسبت به سایر روش‌های تحلیل مربوط به زمانی می‌شود که سهام یک شرکت به تازگی وارد بازار سرمایه شده باشد. در این صورت، نمودار قابل اتکائی نخواهد داشت تا بتوان با تحلیل آن، روند آینده قیمت را شناسایی کرد. این درحالی است می‌توان به صورت بنیادی آن را به خوبی تحلیل نمود.

۲- مبانی نظری

۲-۱- بازار بورس ایران

بورس اوراق بهادار تهران، بازاری متشکل و خودانتظام است که اوراق بهادار در آن توسط کارگزاران یا معامله‌گران طبق قانون مورد داد و ستد قرار می‌گیرد. بورس اوراق بهادار در قالب شرکت سهامی عام تأسیس و اداره می‌شود. همچنین سهام بورس اوراق بهادار تهران در بورس تهران عرضه شده است.

۲-۲- بازار فارکس

بازار مبادله ارز که معمولاً به عنوان "فارکس" یا "FX" شناخته می‌شود و بزرگترین بازار مالی در جهان است. بازار FX یک بازار جهانی و بدون مرکزیت است یعنی هیچ مرکز فیزیکی در دنیا ندارد و در آن واحدهای پولی جهان دست به دست مبادله می‌شوند. نرخ تبدیل ارز هر ثانیه تغییر می‌کند بنابراین یک بازار دائماً گداخته و جاری است.

۲-۳- انواع روش‌های تحلیل

فاندامنتال: تحلیل فاندامنتال علم ارزیابی متغیرهای اقتصادی، مالی و دیگر موارد تغییرپذیر درباره یک دارایی است که باعث می‌شود بتوان ارزش حقیقی فعلی و احتمالی آن در آینده را تعیین کرد

تکنیکال: تحلیل تکنیکال یک روش تحلیل در بازارهای سرمایه است که با استفاده از قیمت‌ها، نمودارها و الگوها انجام می‌شود.

۲-۳- دوره‌های سرمایه‌گذاری

سرمایه‌گذاری کوتاه مدت: منظور از دوره کوتاه مدت در سرمایه‌گذاری بورس این است که سرمایه‌گذاران به صورت روزانه هفتگی یا ماهیانه در این بازار سرمایه‌گذاری کرده و پس از کسب سود بلافاصله از این بازار خارج می‌وند. و در واقعاً بیشتر روش کارشان نوسانگیری است.

سرمایه‌گذاری بلند مدت: سرمایه‌گذاری با انتظار به رشد اقتصادی و با رشد یک صنعت و یا شرکت خاص در بازار بورس صورت می‌گیرد.

۳-۳- روش‌های معامله

معامله گری روزانه: در این روش معاملات به صورت روزانه و ساعتی برای کسب سود انجام می‌شود که نیاز به تخصص بالا و مطالعه بالا دارد.

معاملات بلندمدت: در روش معاملات بلندمدت، تحلیل‌ها و هدف‌گذاری‌ها در بازه‌ی زمانی بسیار بزرگتری مانند ۶ ماهه، یک‌ساله و بیشتر بررسی می‌شود.

۳-۴- ریسک سرمایه‌گذاری است

یکی از مواردی که در موقع سرمایه‌گذاری باید بدان توجه شود. ریسک سرمایه‌گذاری است. هرچه میزان ریسک سرمایه‌گذاری پایین باشد احتمال شکست و از دست رفتن اصل سپرده نیز کاهش می‌یابد.

۳- پیشینه تحقیق

مطالعات داخلی:

پاک مرام و یزدانی (۱۳۹۰) در مقاله خود، بازار فارکس و بازار سهام را با هم مقایسه کرده‌اند؛ که نتایج حاکی از آن است که بازار ۲۴ ساعته، میزان بالای اعتبار اهرمی، امکان معامله هم در بازار نزولی و هم صعودی، هزینه پایین و احتمال کم تغییر قیمت راعامل مهم تفکیک‌پذیری دو بازار یاد شده می‌داند؛ که البته در حال حاضر، رفتار معامله‌گران بازار سهام از سایر بازارها و همچنین بازارهای مالی تاثیر پذیر می‌باشد.

۴- مقایسه این دوبازار

اولین مورد برای انتخاب یک بازار بورس برای سرمایه‌گذاری، شفافیت آن و قدرت نقدشوندگی آن است؛ که بازار فارکس به دلیل دوطرفه بودن آن و بین‌المللی بودن آن قدرت نقدشوندگی و شفافیت بسیار بالایی نسبت به بازار بورس ایران دارد؛ و این موضوع بر روی تحلیل‌پذیری و بازده آن و ریسک موجود در سرمایه‌گذاری آن تاثیر مستقیم دارد. به طوری که یکی از مواردی که در بازار بورس ایران مطرح است. عدم نقد شدن بعضی از سهام‌های شرکت‌های خاص است و یا عدم موجودی بعضی از سهام‌ها برای خرید و سرمایه‌گذاری است. این در حالی که در بازار فارکس همچنین موارد وجود ندارد و همیشه همه ارزها برای خرید و فروش در دسترس است.

دوطرفه بودن بازار فارکس و یک طرفه بودن بورس ایران

در بازار فارکس احتمال رسیدن به سود هم در بازار صعودی و هم در بازار نزولی وجود دارد. بازار صعودی بازاری است که قیمت لحظه به لحظه که زمان می‌گذرد افزایش می‌یابد. بازار نزولی بازاری است که قیمت‌ها لحظه به لحظه که زمان می‌گذرد کاهش می‌یابد. (پاک مرام، یزدانی ۱۳۹۰)

در بازار سهام همواره یک معامله سودآور با خرید در قیمت پایین تر آغاز می‌شود و با فروش در قیمت بالاتر خاتمه می‌یابد؛ به عبارت دیگر، معامله‌گران تنها در زمانی که قیمت‌ها رو به افزایش است می‌توانند در بازار امیدوار به کسب سود باشند؛ و در زمانی که روند قیمت کاهشی است تنها باید نظاره‌گر باشند تا مجدداً روند صعودی شود.

اما در بازار فارکس به دلیل اینکه ارزها به صورت جفت ارز معامله می شوند (مانند eur/usd) یک جفت ارز را می توان پیش از خرید به فروش رساند یعنی با خرید ارز طرف اول، در واقع می توان در همان لحظه اقدام به فروش ارز طرف دوم نمود.

اثرپذیری از متغیرها

همان طور که همه ما میدانیم متغیرهای اقتصادی دو نوع بیرون و درون هستند. منظور از بیرونی و درونی اینجا متغیرهای داخلی سیستم اقتصادی کشور و بین المللی است؛ که بازار بورس ایران اولویتش تاثیر از متغیرهای درونی است و بعد بیرونی، ولی بازار بورس فارکس تقریباً فقط تحت تاثیر متغیر جهانی است و متغیرهای داخلی خیلی از کشورها تاثیر چندانی بر آن ندارد. به طوری که همه تحلیلگران بازار فارکس فقط اخبار بین المللی و متغیرهای بین المللی را دنبال زیر نظر دارند. ولی تحلیلگران بازار بورس ایران همواره بیشتر به اخبار داخلی کشور و متغیرهای داخلی را زیر نظر دارند و مسائل داخلی کشور دارای اهمیت بیشتری نسبت به بین المللی قرار دارد.

اثرپذیری از خرد و کلان

همان تور که همه ما می دانیم برای فعالیت در بازار بورس در اولین مورد وضعیت چرخه های اقتصادی را در نظر گرفته که بین در وضعیت رکود، رونق و یا تورمی هستیم و سپس برای تحلیل سهام یک شرکت خاص، ما از یک صنعت خاص شروع می کنیم و سپس سهام یک شرکت و در مرحله بعد صورت های مالی آن شرکت را مورد بررسی قرار می دهیم؛ یعنی در واقع برای تحلیل یک سهام از متغیرهای کلان شروع کرده و تا متغیرهای خرد را مورد بررسی قرار می دهیم. ولی این در حالی است که در بازار فارکس ما فقط متغیرهای کلان را مورد بررسی قرار می دهیم؛ و متغیرهای خرد اهمیتی ندارد.

اثرپذیری از رشد اقتصادی

در بازار بورس ایران اثرپذیری از رشد اقتصادی برای صنایع مختلف متفاوت است؛ مثلاً در دوره های زمانی که با افزایش فروش نفت و مواد پتروشیمی شاهد رشد اقتصادی در کشور بودیم. صنایع وابسته به نفت و شرکت های صادرات محور رشد خوبی داشته اند ولی شرکت های دیگر از این رشد توفیق چندانی پیدا نکرده اند. این در حالی است که در بازار فارکس شرایط اقتصادی در هر نقطه از چرخه اقتصادی باشد کل بازار را تحت تاثیر قرار خواهد داد.

همبستگی

طبق بررسی های انجام شده در بازه زمانی یاد شده، در بازار بورس ایران همبستگی خیلی کمی بین سهام شرکت ها وجود دارد به خصوص اگر سهام ها از صنایع مختلفی باشد. این در حالی است که در بازار فارکس همبستگی زیادی بین جفت ارزها وجود دارد و شاید با جرات بتوان گفت رهبر بازار فارکس دلار امریکا است؛ و دیگر ارزها تحت تاثیر آن قرار دارند.

مدیریت سرمایه

با توجه به وجود ابزار اهرمی در بازار فارکس و توانایی معامله در این بازار تا ۱۰۰۰ برابر سرمایه اولیه خود، ریسک بسیار بالایی در این بازار وجود دارد. به طوری که هر چقدر بیشتر از ابزار اهرمی استفاده کنیم ریسک بیشتری خواهد داشت. همین دلیل باعث شده که ۹۸ درصد کسانی که در این بازار فعالیت می کنند در پایان دوره مالی یک ساله، متضرر شوند. این در حالی است که در بازار بورس ایران همچنین ابزاری وجود ندارد؛ و بنابراین همچنین ریسکی در این بازار وجود ندارد؛ بنابراین مدیریت سرمایه در تحلیل بازار فارکس و تصمیم برای معامله در این بازار از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است. به طوری که در یک تحقیق علمی که صورت گرفته بود، مدیریت سرمایه به تنهایی ۳۰ درصد دلیل موفقیت یا عدم موفقیت در بازار فارکس است.

روانشناسی بازار

طبق تحقیق به عمل آمده روانشناسی بازار به تنهایی ۵۰ درصد دلیل موفقیت یا عدم موفقیت در بازار فارکس است. این در حالی است که این مورد در بازار بورس ایران از اهمیت کمتری برخوردار است. بازار فارکس به دلیل نوسان بسیار زیاد و تحت تاثیر قرار گرفتن همه متغیرهای کلان کشورها میتواند به سرعت تغییر روند دهد. و اگر سرمایه گذار از یک استراتژی خاصی استفاده نکند و حرص و تمع خود را کنترل نکند. می تواند یک معامله موفق را به یک معامله ضرر ده تبدیل کند. این در حالی است که بازار بورس ایران داری نوسان کمتری نسبت به فارکس است و در نتیجه بحث روانشناسی از اهمیت کمتری برخوردار است.

دوره های معامله

طبق بررسی های انجام شده بر روی مدت زمان نگهداری خرید های انجام شده در بازار بورس ایران در بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷ نتایج زیر حاصل شده است.

بیشتر از ۱ سال	کمتر از ۱ سال	کمتر از ۶ ماه	کمتر از ۳ ماه	کمتر از ۲ ماه	کمتر از یک ماه	درصد
۷	۲۱	۵۰	۹	۷	۵	

طبق بررسی های انجام شده در بازه زمانی ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۱ بر روی معاملات انجام شده در بازار فارکس برای مدت زمان نگهداری این معاملات، نتایج زیر بدست آمده است.

بیشتر از ۱ ماه	کمتر از ۱ ماه	کمتر از ۱ هفته	کمتر از ۲ روز	کمتر از ۱ روز	درصد
۰.۵	۱.۵	۴۸	۳۰	۲۰	

نتایج بررسی های صورت گرفته برای بازار بورس ایران معاملات با اهداف بلند مدت تر انجام می شود. و تحلیل ها و روند ها دوام بیشتری دارد؛ و افق زمانی بر بازار بورس ایران باند مدت است؛ اما در بازار فارکس افق زمانی کوتاه مدت است. و معامله گران در این بازار تخمین های کوتاه مدت می زنند و سپس سریع از بازار خارج شده و در صدد یک تحلیل جدید و کسب سود از یک موقعیت جدید هستند؛ و در واقع روندها در این بازار دوام کمتری دارند.

۵- نتیجه گیری

با توجه به تحقیقات به عمل آمده بازار بورس ایران یک بازاری است که برای تحلیل آن بیشتر به مسائل داخلی پرداخته و مسائل بین المللی اثر کمتری بر آن دارد و از سطح کلان اقتصادی شروع کرده و تا سطح خرد پیش خواهیم رفت ولی بیشتر تحت تاثیر متغیرهای خرد است. و تحلیل های آن بیشتر بلند مدت و یا میان مدت است؛ و روند ها دوام بیشتری دارند؛ و بین سهام های مختلف همبستگی کمی وجود دارد. به خصوص اگر سهام ها از صنایع مختلفی باشند. این در حالی است که بازار فارکس فقط تحت تاثیر مسائل بین المللی و تحت تاثیر متغیرهای کلان اقتصادی است. و تحلیل های آن کوتاه مدت و روندها عمر خیلی کمی دارند. و روانشناسی و مدیریت سرمایه حرف اول را در این بازار می زنند؛ و در این بازار همبستگی بین جفت ارزها وجود دارد و حرکت یک جفت ارز، دیگر جفت ارزها را هم تحت تاثیر قرار می دهد.

پیشنهادات

برای کسانی که در بازار بورس ایران فعال هستند باید ۴ گام زیر را در نظر بگیرند. ۱- اقتصاد جهان ۲- اقتصاد ایران ۳- یک صنعت خاص ۴- یک یا چند شرکت خاص، باید توجه شود که هر کدام از این گام ها اهمیت بسیار بالایی دارند؛ و غفلت از هر کدام از این گام ها می تواند عواقب بدی داشته باشد. ولی با زیر نظر داشتن این گام های مهم و در کنار مد نظر داشتن موارد دیگر مثل شفافیت، قدرت نقد شوندگی، می توانند به سود پایداری برسند.

برای فعالان فارکس نیاز است که ۹۰ درصد تمرکز خود را بر روی دلار آمریکا قرار دهند و در کنار آن با انتخاب یک جفت ارز و زیر نظر داشتن آن در کنار مد نظر قرار دادن بحث های مثل روانشناسی و مدیریت سرمایه، موفقیت های چشمگیری برسند.

منابع

عسگر پاک مرام، مریم یزدانی (۱۳۹۰)، "ماهنامه بررسی مسائل و سیاست ها اقتصادی" مجله اقتصادی، شماره ۹-۱۰، صص ۱۳۱-۱۵۰

Bodvarsson, O. B., Van den Berg, H.F. & Lewer, J. J., (2008). Measuring immigrations effects on labor demand: a reexamination of the Mariel Boatlift. *Labor Econ.* 15(4), PP. 560-574.

Boubtane, E., Coulibaly, D. & Rault, ch. (2013). Immigration, unemployment and GDP in the host country: Bootstrap panel Granger causality analysis on OECD countries. *The Journal of Economic Modelling*, 261-269.

Casacuberta, C., Fachola, G. & Gandelman, N. (2003). The Impact of Trade Liberalization on Employment, Capital and Productivity Dynamics: Evidence from the Uruguayan Manufacturing Sector. *The Journal of Economic*, 1-32.

سایت: www.bloomberg.com

سایت: <https://tradingeconomics.com>

Comparison of stock market analysis method and Forex market

Mohammad Farhangdoost¹

Date of Receipt: 2022/03/13 Date of Issue: 2022/04/15

Abstract

Today, all over the world, financial markets are an integral part of human life and for many years, there are different types of financial markets in developed countries, each of which has its own characteristics. Some of these markets are international and some They are also domestic. For example, the Forex market is an international stock market, which is the largest stock market in the world and in which countries' currencies are valued. Since stock exchanges are different both in terms of general characteristics and tools used and in terms of the characteristics of the analytical method. In this article, we intend to compare the Forex market and the Iranian stock market in terms of analysis method. The data used for the Iranian stock market in the period 1390 to 1397 and for the Forex market data in the period 2019 to 2021 have been used. The research findings show that there is a great difference between the analysis method of these two markets. So that the method of analyzing the Iranian stock market is more related to the internal affairs of Iran and a specific industry or company, and the type of investment in it is long-term. But the analysis of the Forex market goes back to the general issues of the world and the macroeconomic indicators of the world and more to psychology and capital management. The type of investment in it is short-term.

Keywords

Forex, stock markets, fundamental, VECM

Ph.D student in Economics, university of Shiraz, Iran